

Dissertatio medica inauguralis de cruditate ventriculi sive fermentatione alimentorum laesa ... / [Petrus Schwendi].

Contributors

Schwendi, Petrus, active 1685.
Bartholin, Caspar, 1655-1738.
Københavns universitet.

Publication/Creation

Hafniae : Literis Joh. Phil. Bockenhoffer, [1685]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/qygh8u6v>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Differtatio Medica Inauguralis

De

CRUDITATE VENTRICULI

SIVE

FERMENTATIONE A- LIMENTORUM LÆSA

Quam

Consensu Amplissimæ Facultatis Medicæ

sub Præsidio

Clarissimi & Experientissimi

D. D. CASPARI BARTHOLINI

Medicinæ & Anatomiæ Professoris Celeberrimi atq; in
Collegio Consistoriali

Assessoris Nobilissimi

pro

Summis in Medicina honoribus ritè consequendis
Publico Eruditorum Examini

Officiose submittit

PETRUS SCHWENDI EBELINGIUS.

Die Septembr. loco & horis solitis.

HAFNIÆ, Literis Joh. Phil. Bockenhoffer, Reg. Maj. &
Univerfit. Typogr.

C E N S U R A.

*Quanti naturalia experimenta
atq; præcepta Medicorum fecerit præ-
stantissimus Petrus Schwendi Ebelin-
gus, satis constitit perlegenti disserta-
tionem hanc; quæ effecit, ut non am-
plius hortationi locum reliquerit, sed
gratulari opus habeam, quod domesti-
co excitatus exemplo, se ex imperite
medentium turba eximat; nullus du-
bitans, quin tam egregia natura,
bona sua langvere non sinat, sed ad
decus, ad dignitatem, æternamq; lau-
dem conferat. Hauniæ die 22. Jul.
1685.*

E. BARTHOLIN.

NOBILISSIMÆ & AMPLIS-
SIMÆ

FACULTATI MEDICÆ

REGIÆ ACADEMIÆ HAF-
NIENSIS

Opusculum meum dedico

PETRUS SCHWENDI
EBELINGIUS.

PROOEMIUM.

Quamvis plurima spatiosum
mundi theatrum exhibeat
miracula curiosos spectato-
res invitantia, nullum tamen
in scæna jucundius & notatu dignius
occurrit homini spectaculum, quàm
ipse homo, utpote, qui intus habet,
quod in orbe miratur, & mundum
continet, licet in illo peregrinetur, adeo
ut non injuria dicatur aureum illud de-
scendisse de cœlo: γνώσις σεαυτοῦν memori
locandum pectore; Quicunq; enim ri-
te artificiosissimam illam structuram
perlustrabit non solum imbecillitates
humanas earumq; causas & curationes
eruet, sed etiam totius œconomiae Ma-
crocosmicæ epitomen tanquam Iliada
in nuce intuebitur, Equidem cum in
reciproco rerum motu, & concordii vi-
cissitudine totius naturæ mysterium la-
tere

tere videatur, nusquam fluxum ejus & energiam melius licet contemplari, quàm in Microcosmo, cujus tam accurata particularum harmonia existit, ut unanimi omnes consensu salutis communi inserviant strictoq; foedere devinctæ mutua invicem conferant & recipiant beneficia. Sufficiat exemplo ventriculus (ut ex fimbria de texto judicemus,) hic ceu primus nutritionis fons & origo in elaborando chylo corpori universo prospicit, & veluti omnes hominis particulæ ex illo solatium hauriunt, ita emolumento ejus omnes strenuè incumbunt salutisq; suæ conservatori tributaria persolvunt servitia; Quia verò multi dantur homines, qui adeo dominio gulæ se addixerent, ut nihil huic Idolo denegare valeant, sed quæcunq; appetiverit sine delectu ad satietatem & nauseam usq;

infarciant, admonitos eos volo, ut intempestivum illud remittant obsequium, ne totius corporis vigorem, dum maximè erigere se crediderint, prorsus destruant; Valde enim periculosa humano generi est hujus nimia licentia, imo, nisi debito temperantiæ froeno cohibeatur, perniciosior est ipso gladio. Cum igitur tantum ventriculo incumbat sanitatis momentum e re Judicavi sub præsentis disputationis Schemate functionem ejus ulterius perscrutari, praxinq; licet rudiore filo contextam publicæ utilitati & prono lectorum favori consecrare, faxit modò divina clementia, ut omnia in sempiternam numinis sui gloriam vertantur, cedantq; feliciter.

I.

entriculus, quafi parvus venter dictus, est pars organica in infimo ventre fita, quæ pro nutritione hominis alimenta recipit, atq; in chylum transmutat; Quo autem modo hæc fiat chylicatio, certant Medici, & adhuc sub iudice lis est. Galenici pleriq; a calore & facultate ventriculi alteratrice concoctionem peragi affirmant, alii beneficio humoris atri & melancholici promoveri eam contendunt. Qui verò Ulterius intra corticem prospicere, resq; in sua resolvere norunt principia, observant, veluti in operationibus chemicis subiecta, ita etiam fermentari alimenta in ventriculo, quò melius in intestinis utile ab inutiles separetur, quapropter, *ut inter illos placet Expertis. D. Franc. Sylv. & Th. Willis* particulæ quædam chyli salinæ in rugis ventriculi relinquantur, quæ beneficio salivæ deglutitæ, ut & caloris a corde vicinisq; partibus epate, liene omento afflati in motum fermentativum evectorum particulas alimentorum elementares una secum in actum eliciunt, unde, dissolutis una cum fermento acido principiis sulphureis & salinis, albicante colore tingitur chylus, qui deinde, motu ventriculi peristaltico in intestina per pylorum depulsus cum occurrentibus in duodeno & jejunio bile & succo pancreatico novam init effervescentiam, in qua, colliqvatis omnibus particulis, fit separatio chyli a fœcibus, atq; hæc ad intestina crassa præcipitantur ille per poros intestinorum in venas lacteas transcolatur.

2.

Verùm cum ad tantam, & tam subitam alimentorum mutationem, præter calorem & salivam aliquid ulterius summa activitate præditum requiri videatur, *quod etiam*
Clar:

Clar: Th. Willis in deser. prim. viar. fatetur nimirum, liquorem aliquem spirituosum chyli reliquiis confusum fermentum ventriculi constituere, non possum aliunde quàm ex glandulis negotium illud derivare, quæ non solum in ore & faucibus, sed etiam ventriculo ac intestinis variis alimenterum mutationibus inserviunt, prout enim variæ consistentiæ, & diversarum partium sumuntur cibi, ita varias eorum præparationes & solutiones requiri, atq; aliquos in gelatinam resolvi, alios volatilifari, quorundam tincturam extractii asserit Jo. Jac. Wepf. in chyl. hist. unde non mirum, si varia ad chylicationem instituendam, determinentur menstrua, cum in diversarum rerum solutionibus diversis solventibus, utpote spirituosis, aqueis acidis, & pingvibus uti cogamur Primò igitur a glandulis maxillaribus per ductus salivales masæ cibi in ore occurrens saliva masticationi & gustui multum inservit tincturam quandam extrahendo, quæ lingvæ & palato insinuata saporem rerum exhibet naturalem vel vitiosum prout ipsa naturalis vel vitiosa existit. Secundò a tonsillis faucium humor paulo viscidior illi pro deglutitione facilitandâ & fermentatione etiam adjuvandâ communicatur, ut censet Th. Warth. de gland. Tertiò beneficio glandularum ventriculi & intestinorum elicitur a nervis spiritus nitroæereus, velut ab arteriis serum sulphureo-salinum, e quibus conflatum menstruum penetrantissimum in ventriculo fermentationem atq; intestinis chyli separationem absolvit, unde homines plerumq; post captum cibum vel levi horrore affici, vel in somnum proclives minusq; negotiis apti cernuntur, nimirum ob spiritus, neglectis exterioribus intro confugientes, ut videre est apud celeberr. Conr. Peier. de gland. intest. Hoc autem menstruum in hominibus diversum esse facile colligitur & summâ

con-

constitutionum differentiâ , dum quidam homines melius dura , quidam mollia digerunt , alii hoc genus ciborum respiciunt alii idem appetunt , quidam omne passim appetunt & conficiunt.

3.

Quando hæditur alimentorum fermentatio , funestæ in corpore tragædiæ & gravissimæ producuntur afflictiones, adeo ut liquidò possim statuere *cum Contr. Pejer. in proem. diss. de gland. morborum, si non omnium, saltem plurimorum e ventriculo tanquam omnium Lernâ malorum ortum derivari*, nam, cum ex alimentis chylus, ex chylo sanguis, atq; ex hoc totius corporis nutritio proveniat , necesse est, ut unius vitium sequatur alterius , adeoq; in universum corpus derivetur. Quatuor verò modis peccare chylicationem affirmant Practici , primò in cruditate absolutâ, *quando cruda & nihil mutata excernuntur assumpta* unde horrenda scaturiunt symptomata spirituum dissipatio balsami nostri defluvium , squalor, tabes & consumptio corporis , imo , nisi cito occurratur gravissimum symptoma ipsa mors , secundo in concoctione debili, *ubi leviter mutata exeunt* unde varii morbi chronici, & obstructions deduci queunt, tertio in cruditate fumosâ , *cum in materiam fœtentem & putridam convertuntur* , unde varias febres corporisq; defœdationes originem trahere deprehendimus, quartò deniq; in cruditate acidâ *quando in materiam acidiores transeunt* unde variæ effervescentiæ, tormina alvi , dolores lancinantes, cholici , pleuritici atq; hypochondriaci generari videntur.

4.

Consideratis cruditatis speciebus , deducimur ad causas,
B
de

de quibus inter Practicos novitios parum convenit , quia verò nihil frequentius apud antiquiores occurrit , quàm intemperies & materiæ peccantes, terminis eorum sine veritatis injuriâ & recentiorum præjudicio uti experiar. Frigidæ ergo intemperies hostis ventriculi, & præcipua a peptici causa statuitur , cùm enim res quæcunq; fermentandæ calore aliquo moderato egeant cujus beneficio in motum produci possint principia non magis in ventriculo sine calore , quàm in laboratorio sine igne perfici videtur, ideoq; quando debitus calor ventriculo deficit, neq; oleosum alimentorum vinculum solvitur (ignis enim est oleum rarefacere) neq; fermentum ullum geratur , unde principiis ab actu prohibitis massa cruda ad intestina & hinc ad sedem devolvitur , quod vulgò in senibus , qui ob caloris inopiam male concoquunt, observamus.

5.

Frigidæ ut plurimum jungitur humida intemperies, quæ magnam cruditati ansam præbere non immeritò dicitur, nam velut erebus non fermentatis , nihil nisi phlegma elicatur, ita ex alimentis crudis nullus chylus sed tantum aquæus humor aliàs vehiculum chyli in vasa lactea exprimitur, unde saliva & menstruum a quo flos & particulis activis destituta generationem fermenti motumq; principiorum impediunt nimis illa separando , adeo ut se invicem infringere nequeant , præterea aquosi isti humores adeo ventriculum relaxant ut se corrugare cibosq; debite amplecti nequeat.

6.

Calida intemperies nidorosa cruditatis causa perhibetur, quia dum nimius fervor in ventriculum irrumpit æquabilem

bilem principiorum motum impedit , sulphureisq; chyli particulis in censis , & forsan iis , quæ in intestinis secerni deberent exaltatis, salinas adurit & foetore inquinat. Huic plerumq; jungitur sicca intemperies æque fermentationi noxia , humiditate enim ab incendio consumptâ , & sero deficiente , salinæ particulæ non exaltantur (humidi enim est salem diluere atq; in actum evehere) quin etiam spiritus per nervos ad ventriculum advecti , atq; ob vehiculi serosi in glandulis defectum alimentorum massæ immediatè copiosiusque affusi cum particulis sulphureis impensius efflagrant chylumque foetidum producant veluti ex sulphureis fortiore igne propellitur oleum nigricans nidoreq; infectum , relicto capite mortuo sicco & adusto.

7.

Materiæ sive humores peccantes sunt viscidii , acidi , vel pingves , qui pro varîa sua natura diversimodè fermentationem lædunt ; Quando igitur aut saliva viscidior cum alimentis miscetur aut humores tales a glandulis faucium in ventriculum descendunt, aut etiam chyli reliquiæ tenaciores existunt , partes alimentorum activæ a vinculis non liberantur , quin etiam glandulæ visciditate illa obstructæ menstruum suum non depromunt , unde minus procedere fermentationem facile liquet.

8.

Acidi humores cruditatem acidem producant, aciditas autem ista a particulis salinis acrioribus , & per spiritus animales minus temperatis ortum ducere videtur, quando enim tales vel in saliva , & reliquis humoribus veb alimentis , vel chyli reliquis prædominantur , atque

subactis spiritibus , in fluorem evehuntur , chylum acidum & vitiosum producant.

9.

Pingves & fulphereos humores chylicationem corrumpere minus dubitabit, qui in operationibus perspexit, pingvia non modo difficile fermentari , sed etiam aliorum fermentationem impedire , si enim liqвори cuiquam fermentando oleum infundas cesset a motu in media sua fermentatione , qva propter talis oleosa materia in ventriculo coacta tempore rancorem & putredinem acquirit mas- samq; ciborum una secum nidore inficit. Interdum etiam contingit bilem acrem ab in testino duodeno ad ventriculum regurgitari, atq; vitiosa ibi affervescentiâ cum fermento excitatâ alimenta corrumpere *ut placet. Celeberr. Sylv. prax. l. I.*

10.

Post memoratas causas perlustandæ veniunt res non naturales, e quibus aer primum se offert , quantum hic in corpore nostro exerceat dominium , hujus loci non est enarrare, fermentationi vero obesse videtur quatenus vel immoderatè frigidus spiritus figit, vel impense calidus nimis illos concitat unde hunc cruditatem nidorofam , illum vero acidam fovere concludimus , *qua propter plus cibi hyeme, quàm æstate, in frigidis, quam calidis regionibus consumere valent homines , ideoq; illos humorum aciditate variisq; inde exortis morbis chronicis, hos autem febribus ardentibus, morbisq; calidis infestari observamus.* Præterea crassior ær visciditatem humoribus inducit, atq; ita fermentationi multum obstat ; potest etiam varias admixtas habere particulas , quæ ut in aliis corporis partibus , ita etiam in ventriculo excitent tumultus.

II. Ad

II.

Ad cibum quod attinet, magnum sanè pravus ejus usus cruditati adjicit cumulum; Quatuor enim modis fermentationi nocere deprehenditur nimirum quantitate, qualitate, sumendi tempore & modo. Nimia qvantitas damnatur, qvia a fermento ventriculi confici nequit, sed in materiam viscidam, & obstructivam transiens mirum in modum concoctionem debilitat, præterea observatum est in voracibus nimis dilatari & rarioris texturæ evadere ventriculum, unde flatibus & cruditati obnoxius judicatur a Celeberr. D. Th. Barth. in anat. de ventr. Parcior cibus ideo vitio datur, quod a copiosiore ventriculi fermento imbutus nimis acefcat unde chylus acidior, atq; inde fermentum acidius generatum auxiliares manus acidæ cruditati porrigit. Qualitate nocet cibus, quando durus, viscidus, pingvis, item crudus aut putridus existit, vel etiam proprietate quadam hujus vel illius constitutioni adversus. Tempore peccat dum sumitur fame non monente, item, ventriculo adhuc repleto, tunc enim sui & alterius fermentationem impedit, vel semicoctus cum priore jam confecto in intestina descendit. In modo delinquimus, si nimis festinanter absq; masticatione cibum devoramus, vel si inconvenientes simul species comedimus, quæ effervescentiam inter se possunt excitare, item si in prima mensa sumimus quæ in ultimâ sumi deberent.

I2.

Potus iisdem modis ac cibus fermentationem lædit, nimius enim fermentum vel obtundit particulas activas nimis sepando vel a ventriculo eluit fluxus ventris excitando

rando, unde potatores parum edere, idq; male digerere frequenter vero flatibus & ructibus infestari videmus. parcius potus noxius judicatur, quia deficiente humido alimenta rite non solvuntur sed pro spirituum copia vel paucitate in adustam vel viscidam transeunt materiam, qualitate peccat potus quando turbidus aut crassus bibitur, velut pingvior cerevisia, item, quando non satis est coctus aut defæcatus, tales enim liqvores non fluxilem sed viscidum chylum, adeoque obstructionem & cruditatem pariunt, præterea largiore usu liquorum volatilum nimis volatilifatur fermentum, atq; a volatilibus particulis salinis dulcificatur & enervatur, ut in iis, qui spiritui vini se dedere, luculenter apparet, gelidus verò & glacialis potus, qui æstate in calidis regionibus magni æstimatur, quantas non solum fermentationi sed etiam vitæ nexerit insidias, multum cum damno suo experti sunt. Tempore inopportuno & modo inconvenienti bibimus, quando vel noctu, vel immediate super pingvem aut flatulentum cibum potamus vel etiam sudantes præsertim, si avidius nos implemus tunc enim, dissipatis spiritibus, cruditatem foribus astarc comperiemus.

I 3.

Motus & quies habent etiam, quo fermentationem turbent prior enim, dum vehementior, aut diuturnior, vel intempestivus post cibum contingit, evocatis ad exteriora membra spiribus, cruditatem parit, posteriorem etiam, quando nimis illi indulgemus, noxiam observamus in sedentariam vitam agentibus, in quibus spirituum torpor, humorumq; visciditas obstructionem & cruditatem producere solent. Somnus & vigiliæ idem fere præstant, quando

do

do immoderatè contingunt, ab illo enim, suppressis evacuationibus, atq; torpescunt spiritibus multi excrementi-
tii & visceri humores in corpore cumulantur, ab his vero ob-
consumptos spiritus debilitas non solum ventriculo, sed
etiam universo corpori incutitur.

14.

Porro excreta & retenta suum etiam cruditati conferunt
symbolum, quando justos transeunt limites; in qualicunq;
enim fluxu immodico dissipantur spiritus fermentumq;
ventriculi vel eluitur vel enervatur. In retentione vero &
stagnatione humorum pro eorum natura visciditas aut
acrimonia vel putredo contrahitur, unde major obstru-
ctio vel effervescentiæ variæ cruditatem omnino vitiosam
producunt.

15.

Offerunt se deniq; animi pathemata, quorum tyranni-
dem, licet cor nostrum & caput præcipuè experiantur, non
tamen prorsus immunis evadit ventriculus, quin sæpe fun-
ctionis suæ impedimenta sentiat; Hæc autem fieri suspicor
vel ob spiritus in cordis contractione nimis concentratos
& coarctatos, *ut in metu tristitia, amore desperato &c.* vel
ad cerebrum vocatos & ibi stabulantes *in curis, graviori-
bus cogitationibus sollicitudine, &c.* vel ob concitatus qua-
qua versus motos in irâ vehementi, quam cum palpitatio-
nes cordis, tremores artuum, interdum etiam vomitum
biliosum & choleram proritare videamus, fermentationis
hostem liquidò statuimus.

16.

Potest etiam concoctio lædi ob peculiare aliquod ven-
triculi vitium in formâ figurâ, magnitudine numero & situ
quan-

quando densior rarior, lævior asperior, longior rotundior, major minor, vel quando duplex existit, quem bis in hominibus invenit Riolanus citante nobiliss. D. Th. Barth. in anat. ventr. item quando meatus fellei ventriculi fundo implantantur, tum etiam ob alia accidentia, utpote ulcera, vulnera, tumores, calculos, vermes, quorum observationes & curationes ex iis petendæ, qui ex professo de morbis ventriculi scripserunt.

17.

Ad signa cruditatis diagnostica ordine jam invitamur; Hæc autem pro variis ejus speciebus & causis varia deprehendimus. Coctionem abolitam arguunt excrementa alvi nihil mutata, diminutam leviter mutata, utramq; urina tenuis & pallida *ob particulas alimentorum sulphureas minus dissolutas*, sitis nulla, saliva multa *in frigida & humida intemperie, in visciditate vero materiæ* gravitas ventriculi, ructus & nausea. Cruditatis nidorosæ signa sunt halitus & ructus foetidi, oris siccitas, sapor amarus, urina rubra a sulphure nimis evecto sitis magna, appetitus dejectio. In acida cruditate occurrunt halitus & ructus acidi, appetitus ut plurimum auctus, & post cibum dolor & rosio ventriculi, flatuum copia, alviq; interdum fluxus, interdum obstructio pro majore humorum acrimonia vel visciditate simul junctâ.

18.

Eventum morbi ex ejus magnitudine & symptomatum vehementiâ prædicimus. Apepsia igitur confirmata atq; ob facultatem ventriculi resolutam cum alvi fluore contingens mortis metum incutit, ob visciditatem autem humorum vel obstructionem aliquam minus periculosa pro-

pronunciatur. Coctio debilis ob duriores cibos satis facile in initio curatur, minus vero si ob moram in ventriculo visciditatem contraxerint adhuc tamen majore cum difficultate, quando a refrigerato ventriculo, *præcipuè si simul inflammatum jecur æstuet*, proficiscitur. Cruditas nidorosa faciliorem curam admittit, dum a pingvi cibo vel materia tali in ventriculo nondum inflammata contingit, si verò deflagrans sanguini incendium & impuritates communicarit ex symptomatum magnitudine periculosa æstimanda. Cruditatem acidam ex aciditatis magnitudine judicamus difficiliorem autem curationem omnis aciditas humorum admittit, quia cathartico medicamento tales humores non cedunt, nisi bene prius temperati, illa tamen aciditas, quæ nimium acidorum usum originem agnoscit, citius curatur, quàm a depauperato sanguine, & spirituum inopiâ proveniens, hæc enim longiorem moram & plerumq; morbum chronicum minatur.

19.

Expositis causis & signis cruditatis, sine mora curationi ejus insitemus, remediaq; , quæ defatigatum in opere sanitatis nostræ fulcrum rursus erigere valeant ex triplici Pharmacopœæ regno seligemus. Hoc autem præstare comperimus, quæcunq; vi aromatica calorem & spiritus excitant, *ut rad. galang. acor. cyper. Zedoar. Zingib. fol. menth. calamintb. meliss. fl. cario-ph. arom. fruct. muschat. pip. cardamom. sem. anis. fœnic. carui coriandr. cort. cinnam. citr. aurant. macer. lign. aloes. resin. ladan. tacamah. gumm. mastic.* quæq; vi penetrante incidunt & attenuant viscidos humores obstructionsq; tollunt. *ut rad. levist. gentian. pimpin. imperat. enul. herb. absinth. puleg. rut. fruct.*

fruct. junip. laur, ex anim. castoreum. item quæ fermento ventriculi aculeum suum restitunt ut sal. mar. gemm. ammon. nitr. vitriol. tartar. urin. ex quibus omnibus variè paratis innumeræ compositiones tam internè quàm externè usurpandæ pro cuiusq; authoris ingenio & experientia emerferunt.

20.

In coctione ob spirituum torporem & caloris inopiam labefactatâ sequentis Clareti coch. duo aut tria mane meridie, & vesperi sumpta non leve afferent solatium : *R. herb. menth. cr. meliss. aa. mij. calaminth. puleg. aa. mß. cinnam. galang. aa. 3ß. calam. arom. anis. caryoph. cardamom. min. aa. 3ij. zingib. enul. nuc. moschat. aa. 3j. mac. lign. aloes rad. pimpin. zedoar. aa. 3ß. conscissa & contusa infund. vini Rhenan. vel. malvat. ℥viij. maneantq; in infusione vel aliquoties per man. Hipp. clarif. vel si placet ex MB. destill. adjecta ℥vj. aqv. menth. aut meliss.* Ad hunc modum ex aromaticis vel attenuantibus majore quantitate pro necessitate sumptis, poterit quisq; Clareta & aquas stomachales cum vino vel spiritu vini infusione vel destillatione parare, atq; ita ex una cera plures formare imagines; Quod si practicata malit utatur aqv. *anhalt Schröd. vino medicato. Sylv. prax. lib. I. c. 7. tinctura vitæ. Claret stomach. vel Claret junip. Mynsicht. armament. med. chym. de Claret. item Elix. min. Quercet. balsam. ventric. Jo. Hartmann. prax. chym. p. 181.* si forma solidior placuerit exstat *Electuar. diatrion piper. Galeni aromat. ros Gabriel. aromat. caryoph. Mesu: Laudantur, Extract. stomach. maj. & min. Quercetan. balsam. aloet. pulv. pept. Hartmann. pulv. stomach. Brichmann. Elect. stom. Mynsicht.*

sicht. Ex his enim vel cum vino, aqua aliqua stomac. vel herb. still. poterit morbo & placito suo convenientia eligere. Externè adhibentur foci & facculi ex memoratis herbis vino vel liqv. idon. incoct. & cal. applic. vel ex speciebus aromat. mollibus pellis cygni plumis exceptis & applic. item ungenta & emplastra ex eorum oleis still. cum ladan. mastic. tacamah. storac. composita, quæ blando calore balsamum nostrum & sulphur vitale instaurant ut *saccul. stom. Schröd. scutum stomach. Hartmann. balsam. aromat. & absinth. Mynsicht. Emplast. de tacamah. Schröd.*

21.

Putredinem arcent visciditatem emendant, fermentumq; reficiunt, quæcunq; particulas ejus salinas a pingvi & sulphurea materia nimis exaltatâ depressas, vel a lentâ iuviscatas excitant, & in actum evocant, qvalia sunt salia fixa chrySTALLISATA, vel cum liquore spirituofo volatilifata item ex iis elicti spiritus acidi & cum spiritu vini edulcorati. Conducunt itaq; in hoc casu *sal. absinth. menth. cr. tartar. succin. urin. nitr. ammoniac. spir. vitriol. sal. dulc.* Inter composita numerantur *tartar. vitriol. nitr. ammoniac. purif. Hartmann. sal. cachect. arcanum duplicat. sal. philosoph. spir. sal. cum sale absinth. coagulatus spir. vitriol. cum sale acetos. vel absinth. coagul. Elixir. vitriol. Electuar. de nitr. nectar vitrioli species diavitriol. gemma vitæ Mynsicht. armam. med. chym.* Hæc vel per se cum vehic. approp. vel cum aliis pro rei necessitate admixta votum non eludent. Quando fumus ventriculi æstus ob particulas sulphureas a spiritibus incensas & deflagrantes contingit exhibemus aquas, decocta vel

julapia refrigerantia cum cardiacis & acidis alterata quæ particulas elementares segregare, & a deflagratione prohibere possunt *utpote julap. ros. viol. cum syr. granat. de acetos. cirt. vitriolat. rosat. Mynsicht. e succo acetos. cydon. spir. vitriol. sal. ad gratam aciditatem valet etiam in hoc casu aqv. acetos. stomach. Mynsicht. item conserv. confect. refriger. & confort.*

22.

Quod si humores tantâ copiâ sint coacervati, ut evacuationem postulent propinamus vomendo idoneis *aqv. vomit. Plater. Saturnin. Æsculapii. cort. jugland raphan. cum tantillo aqv. bened. Ruland. item infus vin. vel liqv. conven. ex gr. aliquot croc. metall. absinthiac. tartar. emet. oxysacch. emet. Mynsicht. superbibendo jusculum vel cerevisiam calidam quando operari incipiunt, & post vomitum roborando ventriculum supramemoratis.* Qui vero cathartico faburram eliminare malunt, possunt ex ingenti illa farragine phlegmagog. cholagog. panchymag. catholic. quæ passim apud Practicos extat, morbo adaptata deligere; Si tamen eorum nonnulla in medium erunt proferenda, incidunt & exturbant viscidam materiam *pill. de ammoniac. Qvercet. a Sylv. prax. lib. 1. cap. 7. descr. pulv. phlegmag. ejusd. ejiciunt biliosam Electuar. antimon. Croll. pulv. cholag. Qvercet. Extract. bened. Schröd. pill. familiar. Mynsicht. omnes vitiosos humores fundunt Extract. panchymag. Croll. prim. extract. cathol. Sennert. pill. stom. Alkindi. pulv. panchym. Qvercet.* Quod si placuerit, possunt etiam gr. 2. aut 3. mercur. dulc. cum extracto aliquo vel electuar. fumi laudanturq; præreliquis a *Clariss. Conr. Pejer. dissertat med. de gland. intest.*
Ob

Observandum autem in bilis solæ evacuatione, ne fortioribus medicamentis illam irritando diarrhæam vel choleram provocemus, proinde, dum bilem acrem solam adesse constat, lenientibus potius, quàm purgantibus erit agendum, *utpote syrup. julap. electuar. ex cass. mann. tamarind. Rhabarb. &c. confectis.* In omnibus advertendum, ut fœces induratae & diutius retentæ enemate emoliente vel glande proritante quamprimum subducantur, immodicæ verò fluxiones anodynis intro sumptis vel externe adhibitis sistendæ *utpote philon rom. laud. op. extr. croc. diascord. Fracast.*

23.

Quando menstruum vel fermentum ventriculi in aciditatem nimiam degeneratum comperimus, exhibenda sunt aciditatem illam corrosivam obtundentia & absorbentia qualia sunt *corall. margarit. oc. cancr. maxill. luc. pisc. spod. ex ebor. C. C. mater perl. test. ovar. terr. sigill. bol. armen. antim. diaph. limat. chalyb. atq; ex his plurima composita tinctur. essent. magist. syrup electuar. inter quæ antim. diaph. martiat. Ludov. in pharmac. p. 330. electuor. chalyb. Augenii Elect. corrob. Croll.* His itaq; attemperati, & spiculis suis exuti humores acidi possunt si copia simul peccent, per *electuar. hydrag. Sylvii* vel aliud quod vis innoxie evacuari, quo facto, administranda sunt quæ particulas spirituofas & sulphureas in ventriculo a salinis depressas restituant & exaltent *ut spiritus volat. C. C. ammon. fulig. spir. aromat. polychr. Sylv.* item aquæ stomachales, herbarum stomach. ol. still. vel extr. *ut superius mentionatum est.* Præterea in omni cruditate laudatur Elixir. prop. item. proprietate valere ventriculum struthiocamæli pulverisatum nonnulli perhibent.

Restat adhuc diæta , quam si in morborum curatione negligamus , idem nobis accidit , quod femina mari credentibus. In coctione igitur debili eligendus aer calidus & ficcus, cibus facilis digestionis, & aromatis bene conditus, vitandus crassus durus vento & aqua plenus *ut olera & fructus crudi* item major quantitas, quàm ventriculus conficere valeat, ideoq; in extremo ejus langvore exhibenda jusculagelatinæ, essent. carnis & panis *ex descr. Hartmann. pract. chym. p. 184.* abstinendum a potu multo , gelido aquoso, utendum vero spirituofo & infusione veget. approp. aromatizzato, in somno manibus ventriculum tegere vel catellos aut puerulos admoveere non negligendum , quia mirum in modum calor naturalis inde reficitur. Exercitia moderata ineunda , venus omnino fugienda , ut & perturbationes animi præcipuè statim ante & post cibum, ideoq; , sepositis curis gravioribus & feriis negotiis , sale cibus , & salibus discursus erunt condiendi. In cruditate nidorosa aer magis ad frigidum & humidum inclinet, vitentur aromata, alimenta pingvia , potus sit tenuis & aquosus exercitia nimia ut & venus non admittantur. Cruditas acida durioris compagis & majoris quantitatis cibum tolerat , acidorum verò usu exasperatur, potus spirituosus convenit, venus & exercitia nimia item animi perturbationes *ut pote metus tristitia* nocent , non solum hoc in casu sed ubicunq; sævitiam suam exerceant, excutiat proinde unusquisq; firmo rationis telo hos vitæ humanæ carnifices, præstet , quantum liceat, animum curis vacuum linguam convitiis liberam , hilarisq; & facundus sibi & aliis placeat.

M A N T I S S Æ.

1. *In dissertatione magis veritas , quàm victoria quærenda.*
2. *Quædam , quæ a calore coagulantur , ab eodem etiam solvuntur.*
3. *Pituita aliquam corpori præstat utilitatem.*
4. *Citò tutò & jucundè simul non semper possumus curare.*
5. *Non alia cæli gaudia sunt , quàm amare & amari , non alia terræ.*
6. *Maxima humani generis supplicia animi perturbationes præter gaudium.*
7. *Interdum curatio magis formidabilis existit , quàm mors.*
8. *Vitia sæpe venduntur pro virtutibus.*

MANITIS

1. In the first part of the work, the author discusses the general principles of the subject.
2. In the second part, he considers the various species of the genus.
3. In the third part, he describes the habits and distribution of the species.
4. In the fourth part, he discusses the medical uses of the species.
5. In the fifth part, he considers the various diseases to which the species are subject.
6. In the sixth part, he describes the various remedies which are applicable to the diseases.
7. In the seventh part, he discusses the various symptoms which are produced by the species.
8. In the eighth part, he considers the various causes which produce the diseases.